

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ובירורי יוחסין

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

חוגי בית יעקב שהתבטלו בגלל המלחמה מה דין התשלום ששולם

תיק מס' 2210.

דן הגר"ו על הורים שרשמו בתם לחוג מסויים ושילמו דמי קדימה, והשלישו הצ'ק לתשלום בזמן מאוחר יותר (ובטעות נפדה כבר הצ'ק, אבל ההורים טוענים שאין דין מוחזקות למארגנת החוג, כיון שהכסף לא נמסר לה רק נלקח בטעות). והחוג היה מדובר שיפתח למשך כחודשיים שלושה החל מאחר חג הסוכות. ואחד מכללי ההרשמה היא שאין אפשרות להתחרט אחרי הרישום, ומי שנעדרת ג"כ משלמת שכר מלא. והנה בשמחת תורה פרצה מלחמה ובמשך תקופה לא היו לימודים באיזור המרכז מחשש טילים, וגם אח"כ החלו הלימודים בהדרגה איטית לפי הנחיות גורמי הבטחון, וכשעברו יותר מחודשיים טרם נפתחו החוגים.

וכעת מתחרטים ההורים כי החוג לא מתאים להם, והשאלה היא האם הם מחוייבים להרשמה המחייבת, או שהיות והיו יכולים לטעון שהסכימו על זמן מסויים, והזמן חלף ועבר, מותר להם לבטל בגלל ביטול הזמן. ולכן אף שלא הזמן גרמא של סיבת הביטול, מ"מ זה בזכותם.

ובמושכל ראשון השאלה היא אם מי שזכאי לבטל מקח מחמת מום, והמום לא מפריע לו, או מוכר שזכאי לבטל משום עייל ונפיק אזורי, וכעת באמת לא צריך את הכסף. האם יש להם זכות ביטול מקח על טענה אחרת שאין בה כח ביטול מקח, וכגון אונאה פחות משתות, או אונאה בקרקעות. והיה מקום לתלות שאלה זו בחקירה מהו כח טענת מיגו. ואכמ"ל.

אולם באמת כל השאלה תלויה במחלוקת הפוסקים, אם מי שקנה דבר בתשלום מראש והיתה דעתו על זמן מסויים, והתעכב אספקת הדבר ועבר הזמן, אם יש לו טענת ביטול. דלהפוסקים שזו טענה שאינה מבטלת מקח, לא מרוויחים השואלים שום דבר, בזה שיש להם "זכות" לטעון על עיכוב הזמן.

והמקור לזה הוא ביורה דעה סימן רלו בט"ז סק"ג ובש"ך בנקה"כ שם.
(וצויין גם בכסה"ק בחו"מ סי' קעו על סעיף ז ובפת"ש חו"מ סי' רז סק"ב,
והביא שהבית מאיר באה"ע גם האריך בזה, ושרוב האחרונים ס"ל כהש"ך,
והבית אפרים מסיק בסוף הנידון דבהאי פלוגתא אין להוציא ממון מיד
המוחזק).

ומאחר ואיכא פלוגתת הפוסקים, אילו זו היתה הטענה של המוחזק הרי
היה לו קים לי. (ולכאו' אכתי הדרנא לשאלת המוחזקות בממון שנגבה
בטעות שלא מדעת). ונלע"ד דהיות ועל עיקר טענת הביטול (שלא
מעוניינים בחוג הזה) אין להם זכות, והמארגנת מוחזקת בהרשמה
וההתחייבות. אין טענת קים לי בדבר שאיננו עוזר להטענה של המוחזק,
ולכן אין השאלה מיהו מוחזק באותו כסף. ודוק.